

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2023
(OR. en)

7375/23

ECOFIN 240
UEM 64

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

Θέμα: Κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής
διακυβέρνησης της ΕΕ
– Συμπεράσματα του Συμβουλίου

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα «Κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ», όπως εγκρίθηκαν από τη σύνοδο του Συμβουλίου ECOFIN που πραγματοποιήθηκε στις 14 Μαρτίου 2023.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ:

1. ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΕΙ ότι τα κράτη μέλη θεωρούν τις οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές τους θέμα κοινού ενδιαφέροντος και τις συντονίζουν στο πλαίσιο του Συμβουλίου, σύμφωνα με τη Συνθήκη. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας για τον αποτελεσματικό συντονισμό και την εποπτεία της οικονομικής πολιτικής σε ολόκληρη την ΕΕ, διασφαλίζοντας για όλα τα κράτη μέλη την ευρωστία και τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, προωθώντας τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και σύγκλιση και αντιμετωπίζοντας τις μακροοικονομικές ανισορροπίες, υποστηριζόμενο από μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα.
2. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι η οικονομία της ΕΕ συνέχισε την ισχυρή της ανάκαμψη μετά την πανδημία, μεταξύ άλλων χάρη στην ταχεία ανάληψη πολιτικής δράσης σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο. Ωστόσο, αντιμετωπίζει πολλαπλές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που απορρέουν από τις αυξημένες γεωπολιτικές εντάσεις, τον υψηλό πληθωρισμό και τα αυξημένα επιτόκια, την κλιματική αλλαγή, την ψηφιοποίηση, τη δημογραφική αλλαγή, την ανάγκη στήριξης της ανταγωνιστικότητας και της στρατηγικής αυτονομίας σε μια ανοικτή οικονομία, τη σημασία της εξασφάλισης οικονομικά προσιτής ενέργειας και ασφάλειας του εφοδιασμού και την αναγκαία ενίσχυση αμυντικών ικανοτήτων. Πολλές από αυτές τις προκλήσεις απαιτούν φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις και σημαντικές επενδύσεις. Επιπλέον, η κρίση της πανδημίας, καθώς και οι συνέπειες του ρωσικού πολέμου κατά της Ουκρανίας, έχουν συμβάλει στην περαιτέρω αύξηση των ήδη υψηλών επιπέδων χρέους, τα οποία πρέπει να μειωθούν κατά τρόπο σταδιακό και ρεαλιστικό.

3. ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για τη δημοσίευση της ανακοίνωσης της Επιτροπής στις 9 Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ την έκκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προς την Επιτροπή και το Συμβούλιο για ταχεία προώθηση των εργασιών για την επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης, λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Φεβρουαρίου 2023. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι η επανεξέταση του υφιστάμενου πλαισίου θα μπορούσε να αυξήσει την αποτελεσματικότητά του.
4. ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΙ ότι η ανάληψη ευθύνης σε εθνικό επίπεδο αποτελεί ουσιώδες στοιχείο ενός αποτελεσματικού πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ τα οφέλη της μετάβασης προς τον πολυετή δημοσιονομικό σχεδιασμό, με παράλληλη διατήρηση του ετήσιου κύκλου εποπτείας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ την ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι δημοσιονομικές αρχικές θέσεις και προοπτικές των κρατών μελών, καθώς και τα οικονομικά χαρακτηριστικά σε διαφοροποιημένες δημοσιονομικές πορείες. ΤΟΝΙΖΕΙ ότι είναι σημαντική η απλούστευση του πλαισίου, καθώς και η διατήρηση του πολυμερούς χαρακτήρα του. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ τη σημασία της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας.
5. ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΙ τους ακόλουθους τομείς σύγκλισης απόψεων μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με ένα μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης:
- α) Οι τιμές αναφοράς που ορίζει η Συνθήκη, του 3 % για τον λόγο του προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε τιμές αγοράς και του 60 % για τον λόγο του δημόσιου χρέους προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε τιμές αγοράς, παραμένουν αμετάβλητες. Το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης θα πρέπει να διασφαλίζει την τήρηση αυτών των τιμών αναφοράς με πιο αποτελεσματικό, αποδοτικό και βιώσιμο τρόπο.
- β) Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια, μόλις τεθεί σε ισχύ ένα μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης. Τα εθνικά σχέδια θα πρέπει να καλύπτουν τη δημοσιονομική πολιτική, τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις. Τα σχέδια θα πρέπει να καθορίζουν μια εθνική δημοσιονομική πορεία, οριζόμενη σε όρους καθαρών πρωτογενών δαπανών ως μοναδικού λειτουργικού δείκτη.

- γ) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προετοιμάσουν τη δημοσιονομική πορεία στο πλαίσιο των εθνικών τους σχεδίων σύμφωνα με την τεχνική δημοσιονομική πορεία της Επιτροπής. Αυτό θα είναι το πλαίσιο του διαλόγου με το αντίστοιχο κράτος μέλος, με τις διαφορές μεταξύ σχεδίου και πορείας να πρέπει να αιτιολογούνται δεόντως. Η πορεία που θα καθορίζει η Επιτροπή θα πρέπει να βασίζεται σε κοινή μεθοδολογία που πρέπει να συμφωνηθεί και η οποία θα είναι αναπαραγώγιμη, προβλέψιμη και διαφανής, και θα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση του δημόσιου χρέους και των οικονομικών προκλήσεων. Θα ενημερώνεται επίσης από τακτικές τεχνικές συζητήσεις σχετικά με τις προβολές και τις προβλέψεις και θα πρέπει να συζητείται σε πολυμερές πλαίσιο στις αρμόδιες επιτροπές. Η καθοριζόμενη από την Επιτροπή τεχνική πορεία θα πρέπει να διασφαλίζει μια δημοσιονομική προσπάθεια για να τεθεί το χρέος σε επαρκώς πτωτική τροχιά ή να διατηρηθεί σε συνετά επίπεδα, διατηρώντας παράλληλα τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και προωθώντας μεταρρυθμίσεις και δημόσιες επενδύσεις. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να διερευνηθούν κοινές διατάξεις διασφάλισης προκειμένου να εξασφαλίζεται επαρκής μείωση του χρέους και να αποτρέπεται ο οπισθοβαρής χαρακτήρας των δημοσιονομικών προσπαθειών.
- δ) Τα σχέδια και οι πιθανές επικαιροποιήσεις θα πρέπει να αξιολογούνται από την Επιτροπή με πλήρη διαφάνεια, με βάση κοινές αρχές αξιολόγησης που πρέπει να συμφωνηθούν, και να υπόκεινται σε πολυμερή έλεγχο και έγκριση από το Συμβούλιο. Το πλαίσιο θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη την ανάγκη να δοθεί η δυνατότητα στη δημοκρατική διαδικασία στα κράτη μέλη να διαμορφώνει τις οικονομικές πολιτικές τους. Ως εκ τούτου, όλα τα σχέδια θα μπορούσαν να ευθυγραμμίζονται, κατόπιν αιτήματος, με τον εθνικό εκλογικό κύκλο, να αναθεωρούνται με την έλευση νέων κυβερνήσεων και να επικαιροποιούνται υπό αντικειμενικές συνθήκες, διατηρώντας παράλληλα τη φιλοδοξία της δημοσιονομικής προσαρμογής.
- ε) Η περίοδος δημοσιονομικής προσαρμογής θα μπορούσε να παραταθεί, εάν ένα κράτος μέλος δεσμευτεί σε ένα επιλέξιμο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ενισχύει τις προοπτικές ανάπτυξης ή την ανθεκτικότητα, ενισχύει τα δημόσια οικονομικά και, ως εκ τούτου, τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους, και αντιμετωπίζει τις στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των προκλήσεων των δημόσιων επενδύσεων για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την ενίσχυση των αμυντικών ικανοτήτων. Η προσαρμογή θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από κατάλληλη αλληλουχία ώστε να μην έχει οπισθοβαρή χαρακτήρα.

- στ) Για όλα τα κράτη μέλη, τα εθνικά σχέδια θα πρέπει να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με το κριτήριο του ελλείμματος, ή επαρκή και αξιόπιστη πρόοδο προς τη συμμόρφωση, σε συμφωνία, κατά περίπτωση, με τυχόν σχετικές συστάσεις του Συμβουλίου, καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδίου. Η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος βάσει παραβίασης του κριτηρίου 3 % για το έλλειμμα θα πρέπει να παραμείνει ως έχει, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των σχετικών παραγόντων.
- ζ) Για τα κράτη μέλη με λόγο δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ άνω του 60 %, τα εθνικά μεσοπρόθεσμα σχέδια θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο λόγος μειώνεται επαρκώς. Για τα κράτη μέλη με λόγο δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ κάτω του 60 %, αλλά με προκλήσεις όσον αφορά το δημόσιο χρέος, το εθνικό μεσοπρόθεσμο σχέδιο πρέπει να διασφαλίζει ότι ο λόγος παραμένει σε συνετά επίπεδα. Η εξέταση της ύπαρξης υπερβολικού ελλείμματος βάσει παραβίασης του κριτηρίου του χρέους θα πρέπει να δρομολογείται σε περιπτώσεις όπου ένα κράτος μέλος υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 60 % και παρατηρείται απόκλιση από τη συμφωνηθείσα δημοσιονομική πορεία. Κατά τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος σε περίπτωση παραβίασης του κριτηρίου του χρέους, λαμβάνονται υπόψη όλοι οι σχετικοί παράγοντες. Η χρήση τους θα πρέπει να αποσαφηνίζεται όπου είναι αναγκαίο. Η Επιτροπή, σε συμφωνία με το Συμβούλιο, θα πρέπει να καθορίσει το πώς θα λαμβάνονται υπόψη οι σωρευτικές αποκλίσεις, τόσο προς τα πάνω όσο και προς τα κάτω, από τη συμφωνηθείσα πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής. Για τα κράτη μέλη με χαμηλές προκλήσεις όσον αφορά το δημόσιο χρέος, η δημοσιονομική πορεία στα εθνικά σχέδια θα πρέπει να διασφαλίζει ότι το έλλειμμα διατηρείται αξιόπιστα κάτω από το 3 % σε συνεχή βάση ή μειώνεται επαρκώς προς αυτό το όριο, και ότι ο δείκτης χρέους διατηρείται σε συνετό επίπεδο, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης να διασφαλιστεί η μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και να αποφευχθεί η αδικαιολόγητη συσσώρευση χρέους.

- η) Η επιβολή θα πρέπει να καταστεί αποτελεσματικότερη, μεταξύ άλλων μέσω μεγαλύτερης διαφάνειας. Το αρχικό χρηματικό ποσό των οικονομικών κυρώσεων θα πρέπει να μειωθεί ώστε να καταστεί δυνατή μια πιο ρεαλιστική εφαρμογή.
- θ) Η γενική ρήτρα διαφυγής για μείζονες κλυδωνισμούς στη ζώνη του ευρώ ή στην ΕΕ στο σύνολό της θα πρέπει να καθοριστεί έτσι ώστε να προσαρμόζεται σε εξαιρετικές περιστάσεις τέτοιες που η πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής να μην μπορεί να τηρηθεί ρεαλιστικά και να επιτρέπει προσωρινές αποκλίσεις από το μεσοπρόθεσμο σχέδιο. Μια ειδική ανά χώρα ρήτρα διαφυγής θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα προσωρινών αποκλίσεων από την πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής σε περίπτωση εξαιρετικών περιστάσεων που είναι εκτός του ελέγχου της κυβέρνησης και έχουν σημαντικό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά ενός μεμονωμένου κράτους μέλους. Θα πρέπει να θεσπιστούν κατάλληλες διαδικασίες για την ενεργοποίηση και την παράταση των ρητρών διαφυγής. Το Συμβούλιο θα πρέπει να διαδραματίσει ρόλο στην εφαρμογή των ρητρών διαφυγής βάσει αξιολόγησης της Επιτροπής.
- ι) Ο σημερινός ρόλος των εθνικών ανεξάρτητων δημοσιονομικών οργάνων στην κατάρτιση ή την έγκριση μακροοικονομικών προβλέψεων θα πρέπει να διατηρηθεί και να προσαρμοστεί στα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια, ενώ θα μπορούσε να διερευνηθεί η εισαγωγή ελάχιστων προδιαγραφών. Τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα δεν θα πρέπει να διαδραματίζουν ρόλο στη φάση σχεδιασμού των εθνικών σχεδίων. Θα πρέπει να διερευνηθεί η πιθανότητα ενός ισχυρότερου ρόλου για το Ευρωπαϊκό Δημοσιονομικό Συμβούλιο στο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης.
- ια) Τα κράτη μέλη που χρησιμοποιούν τον δείκτη διαρθρωτικού ισοζυγίου στα εθνικά δημοσιονομικά τους πλαίσια θα πρέπει να είναι σε θέση να εκφράζουν την πορεία των δαπανών ως διαρθρωτικό ισοζύγιο μόνο για εθνικούς δημοσιονομικούς σκοπούς.

ιβ) Η διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών εξακολουθεί να έχει κεντρικό ρόλο στον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διόρθωση των ανισορροπιών που επηρεάζουν αρνητικά την εύρυθμη λειτουργία των οικονομιών των κρατών μελών, της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) ή της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της. Η διαδικασία θα πρέπει να είναι περισσότερο μελλοντοστραφής προκειμένου να εντοπίζονται οι αναδυόμενοι κίνδυνοι σε προγενέστερο στάδιο. Θα πρέπει επίσης να καταστεί περισσότερο δυναμική, βασίζοντας την εκτίμηση ανισορροπιών περισσότερο στην εξέλιξη των κινδύνων και στην εφαρμογή των πολιτικών, και να θεσπίσει σαφέστερα κριτήρια για την αναβάθμιση ή την υποβάθμιση της θέσης των κρατών μελών στο πλαίσιο της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών. Θα πρέπει να ενισχυθούν, ως προς τη διαδικασία, η δέσμευση, η προβλεψιμότητα, η διαφάνεια, η ίση μεταχείριση, η επιβολή και η διάσταση της ζώνης του ευρώ.

6. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης αποτελεί βασικό πυλώνα της αρχιτεκτονικής της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, ο οποίος στηρίζει τη σταθερότητα του κοινού νομίσματος και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της ζώνης του ευρώ. ΤΟΝΙΖΕΙ τη σημασία του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος για τον συντονισμό της δημοσιονομικής πολιτικής και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των σχεδίων προϋπολογισμών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ με τους δημοσιονομικούς κανόνες της ΕΕ. ΣΥΜΦΩΝΕΙ ότι η διαδικασία αυτή θα πρέπει να συνεχιστεί υπό το μεταρρυθμισμένο πλαίσιο ενόψει του ισχυρού συντονισμού της δημοσιονομικής πολιτικής εντός της ζώνης του ευρώ, υποστηριζόμενη από τη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ σχετικά με τη δημοσιονομική πολιτική και την παρακολούθηση της συνολικής δημοσιονομικής κατάστασης στη ζώνη του ευρώ. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι η ανάλυση στο πλαίσιο της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών θα πρέπει να εξελιχθεί προκειμένου να ενισχυθεί η διάσταση της ζώνης του ευρώ στη διαδικασία. ΣΥΜΦΩΝΕΙ ότι το πλαίσιο μεταπρογραμματικής εποπτείας θα μπορούσε να εξορθολογιστεί και η ένταση της εποπτείας θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί με την πάροδο του χρόνου και μεταξύ των κρατών μελών ανάλογα με τις οικονομικές, δημοσιονομικές ή χρηματοπιστωτικές εξελίξεις. ΘΕΩΡΕΙ ότι το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης και τα περαιτέρω βήματα για την εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τις απαντήσεις που έδωσε η οικονομική πολιτική της Ένωσης σε προηγούμενες κρίσεις.

7. ΖΗΤΕΙ να συνεχιστούν ταχέως οι εργασίες για την επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης, τόσο πριν όσο και μετά από κάθε νομοθετική πρόταση. ΣΥΜΦΩΝΕΙ ότι απαιτούνται περαιτέρω διευκρινίσεις και συζητήσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον καθορισμό της πορείας από την Επιτροπή, τις απαιτήσεις για τα κράτη μέλη που θεωρείται ότι αντιμετωπίζουν χαμηλές προκλήσεις όσον αφορά το χρέος, συμπεριλαμβανομένης ενδεχομένως μιας δημοσιονομικής πορείας, τον καθορισμό του συνόλου των δαπανών, την καταλληλότητα και τον σχεδιασμό κοινών ποσοτικών κριτηρίων αναφοράς για τη στήριξη του μεταρρυθμισμένου πλαισίου, τις αρχές που θα διέπουν παράταση της δημοσιονομικής πορείας, τον ρόλο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, την επιβολή των εθνικών σχεδίων και τα κίνητρα για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.
8. ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΕΙ ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2, η Συνθήκη για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ και να εφαρμόζεται εφόσον είναι συμβατή με αυτό. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί η συνέπεια της Συνθήκης για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση με το αναθεωρημένο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. ΖΗΤΕΙ να υπάρξει προβληματισμός για τη διασφάλιση αυτής της συνέπειας.
9. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή, πριν από τη δημοσίευση των νομοθετικών της προτάσεων, να λάβει υπόψη τις συγκλίνουσες απόψεις των κρατών μελών και να συνεχίσει να συνεργάζεται με τα κράτη μέλη στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί για πρόσθετες συζητήσεις. ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ να επεξεργαστεί πιθανά επόμενα βήματα στο Συμβούλιο με σκοπό την ολοκλήρωση των νομοθετικών εργασιών το 2023.
-